หน้าที่นายทหารติดต่อ

ของ

นายทหารรุ่น ๙๓

ความดี – ตอนที่ ๓

ของ

พระมหาวุฒิ วรวุฑฺฒิ ป. ๖ วัดกันมาตุยาราม

คณะนายทหารรุ่น ๒๔๙๓

พิมพ์เป็นที่ระลึก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

เรือเอกปราจิณ อาธารมาศ

เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร

๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๘

หน้าที่นายทหารติดต่อ

ของ

นายทหารรุ่น ๙๓

ความดี – ตอนที่ ๓

ของ

พระมหาวุฒิ วรวุฑฺฒิ ป. ๖ วัดกันมาตุยาราม

คณะนายทหารรุ่น ๒๔๙๓

พิมพ์เป็นที่ระลึก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

เรือเอกปราจิณ อาชารมาศ

ณ เมรุวัดมกุฎกษัตริยาราม พระนคร

๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๘

คำนำ

การถึงแก่กรรมของ ร.อ. ปราจิณ อาชารมาศ อย่างไม่คาดฝัน เป็นข่าวที่ทำให้บรรดาผู้ที่รู้จักคุ้นเคยได้รับความตระหนกใจเป็นอย่างมาก และจะเว้นเสียซึ่งความอาลัยมิได้เลย เพราะไม่นึกว่าผู้ตายซึ่งยังอยู่ในวัยหนุ่มแน่นและเป็นผู้ที่ประกอบแต่ความดีตลอดมาจนเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ที่ได้คบหาสมาคมด้วยจะมาถึงแก่กรรมเสียในตอนที่ชีวิตกำลังรุ่งเรือง เพื่อนฝูงทั้งหลายจึงรู้สึกเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นเครื่องที่จะแสดงตอบแทนความดีแก่ผู้ตาย จึงได้ร่วมใจกันจัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความดีของผู้ตาย หนังสือเล่มนี้ได้จัดทำในเวลากระทันหันจึงอาจมีสิ่งบกพร่องไม่เรียบร้อยได้ เพราะมีเวลาทำน้อยมาก แต่ด้วยความดีงามของผู้ตายนั้นมีมากหลาย ถึงอย่างไรๆ ก็ต้องขอทำหนังสือเล่มนี้ออกมาให้ทันงานดังที่ได้ปรากฏอยู่ในมือท่านขณะนี้ ขอหนัง

สือเล่มนี้จึงได้เป็นเครื่องหมายแสดงความดีที่ไม่รู้เลือน ของ ร.อ. ปราจิณ ผู้ซึ่งจากเราไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ

ในระหว่างที่ ร.อ. ปราจิณ อาธารมาศ ป่วยอยู่ที่ ร.พ. ศิริราช ได้มีผู้มีพระคุณไปเยี่ยมเป็นอันมาก โดยฉะเพาะอย่างยิ่ง พณ ฯ ท่านผู้บัญชาการทหารเรือ ได้แสดงความห่วงใยโดยส่งผู้แทนไปเยี่ยมแทนตัวพณฯ ท่าน และได้แสดงความจำนงที่จะออกค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทั้งสิ้น เป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยเป็นอย่างยิ่ง แต่เป็นที่น่าเสียดายซึ่งถึงแม้นายแพทย์จะได้พยายามเยียวยารักษาจนสุดฝีมือก็ไม่สามารถจะช่วยชีวิต ร.อ. ปราจิณ ไว้ได้ เมื่อ ร.อ. ปราจิณ ถึงแก่กรรมแล้ว ในวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ ก็ได้มีผู้กรุณามาเยี่ยมรดน้ำศพเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าวันรดน้ำศพวันนั้นจะเป็นวันกองทัพเรืออาทิตย์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ ซึ่งท่านเหล่านั้นย่อมมีภาระกิจอยู่ก่อนแล้ว ก็ยังได้สละเวลากรุณามาในวันนั้น จึงนับเป็นเกียรติ

อย่างสูงแก่ผู้ตาย และในการตั้งศพบำเพ็ญกุศลที่วัดมกุฏกษัตริยารามก็ได้รับความอนุเคราะห์สงเคราะห์จากกรมกำลังพลทหารเรือ, เจ้ากรมสวัสดิการทหารเรือ, กองพิธีการต่างประเทศ, กรมยุทธการทหารเรือ, กองเรือยุทธการ, กองเรือปราบเรือดำน้ำ, พระสุธีวรญาณ วัดสัมพันธวงศ์ ....ตลอดจนบรรดาญาติมิตรสหายเป็นอย่างดี ด้วยการรับเป็นเจ้าภาพสวดกลางคืนบ้าง ด้วยประการอื่นบ้าง

ในนามของเจ้าภาพจึงขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ตลอดจนทุก ๆ ท่านที่ได้ให้เกียรติมาในงานพระราชทานเพลิงศพในวันนี้ หากจะมีวิถีทางใดที่ ร.อ. ปราจิณ อาธารมาศ ทราบได้แล้วก็คงเป็นส่วนที่ทำให้ดวงวิญญาณของ ร.อ. ปราจิณ ได้เดินทางไปสู่สัมปรายภพด้วยความสงบสุข.

คณะนายทหารรุ่น ๒๔๙๗

คำปรารภ

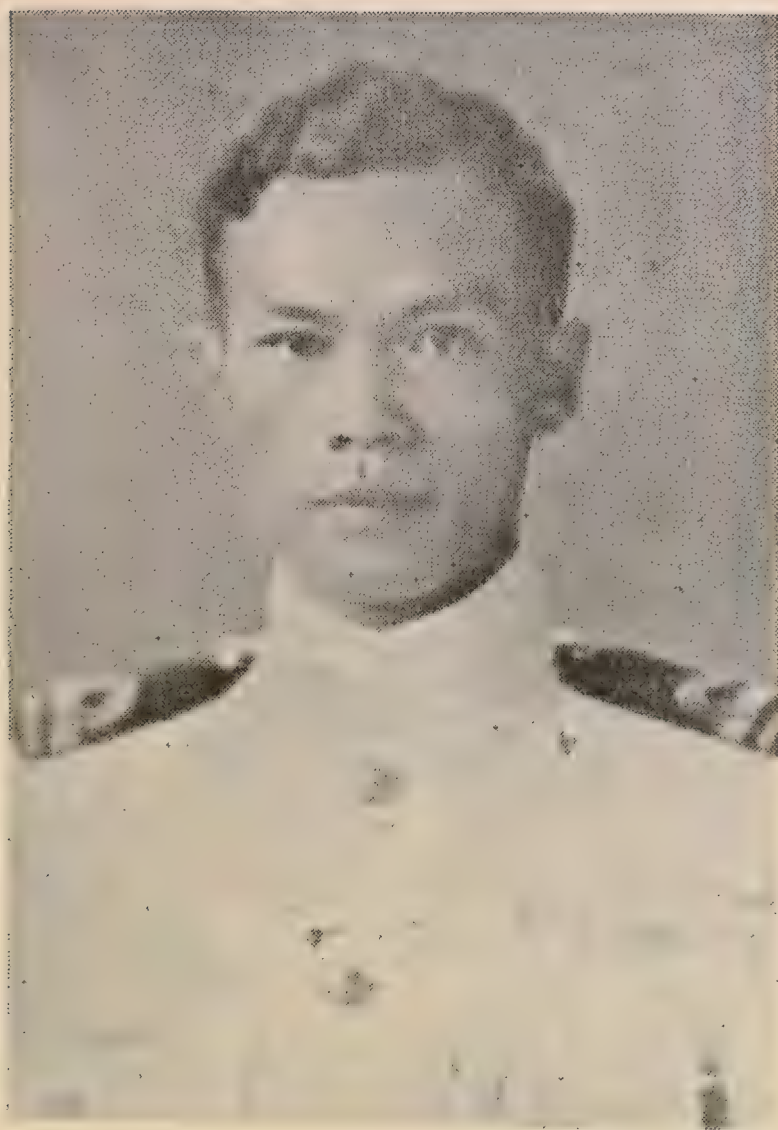
เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพของ ร.อ. ปราจิณ อาชารมาศ ทางเจ้าภาพใคร่จะพิมพ์หนังสือ เพื่อเป็นธรรมบรรณาการและเป็นอนุสรณ์แก่ผู้มาในงาน จึงได้มาติดต่อขออนุญาตพิมพ์บทความธรรมะเรื่อง "ทางแห่งความดี" ของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งอาจารย์บ้าง นักศึกษาบ้าง แห่งสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เขียนและไปบรรยายทางสถานีวิทยุทดลอง ๑ ป.ณ. เป็นบทความชุด มีหลายตอนด้วยกัน ฉะเพาะตอนนี้เป็นตอนที่ ๓

สภาการศึกษาได้ทราบกุศลเจตนาของเจ้าภาพแล้ว ยินดีอนุญาตให้ตามความประสงค์ ขอกุศลส่วนธรรมบรรณาการนี้ จงอำนวยสุขประโยชน์โสตถิผล แด่ผู้วายชนม์โดยควรแก่คติวิสัย ในสัมปรายภพทุกประการ

สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

ถนนพระสุเมรุ พระนคร

๒๔ พ.ย. ๒๔๙๘

ร. อ. ปราจิณ อาธารมาศ ร. น.

ชาตะ ๑๙ กันยายน ๒๔๗๐

มรณะ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๘

ประวัติสังเขป

ร. อ. ปราจิณ อาธารมาศ เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ เดือน กันยายน พ. ศ. ๒๔๗๐ ที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นบุตรคนที่ ๔ ของนายปาน และนางบุญ อาธารมาศ มีพี่น้องร่วมสกุลตามลำดับดังนี้

นายอมร อาธารมาศ

นายบุรี อาธารมาศ

นางสาววัฒนา อาธารมาศ

ร. อ. ปราจิณ อาธารมาศ

นายทินกร อาธารมาศ

ชีวิตในเยาว์วัยเป็นที่รักดังดวงใจของคุณพ่อคุณแม่และพี่น้องร่วมสกุล เพราะเป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย มารยาทอ่อนโยน การศึกษาในปฐมวัยนี้ศึกษาที่โรงเรียนมหาวชิราวุธ ที่จังหวัดสงขลา แต่ของการศึกษาอยู่ในขั้นดีมาก เพราะสามารถสอบชิง

ทุนการศึกษาประจำโรงเรียนได้ และเป็นศิษย์ที่รักของครูอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง หลังจากสำเร็จมัธยมปลาย ณ สถานศึกษาแห่งนี้แล้ว ด้วยความมีจิตต์ใจรักความเป็นอยู่ของชีวิตลูกทะเล และอยากอยู่ในยูนิฟอร์มอันสง่างามของชาวเรือ จึงได้เดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ และเข้าสมัครเป็นนักเรียนเตรียมนายเรือในปี ๒๔๘๗ ซึ่งก็สมความปรารถนา และต่อมาในปี ๒๔๘๘ ก็ได้เลื่อนขึ้นเป็นนักเรียนนายเรือโดยสอบผ่านโรงเรียนเตรียมชั้น ๒ มาด้วยคะแนนที่นับว่าอยู่ในขั้นดี หลังจากตรากตรำ และใช้ชีวิตอยู่กับนักเรียนนายเรือ ๕ ปี ในปี ๒๔๙๓ ก็สำเร็จออกเป็นนายทหารและเลื่อนชั้นยศตามลำดับดังนี้

๑๕ พ.ค. ๙๓	ว่าที่เรือตรี
๑ ม.ค. ๙๕	เรือตรี
๑ ม.ค. ๙๖	เรือโท
๑ ม.ค. ๙๘	เรือเอก

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดังนี้

๕ พ.ค. ๙๓ บรมราชาภิเษก

๕ ธ.ค. ๙๔ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

เคยได้ไปราชการต่างประเทศ

ราชการรับเรือ ซี. จี. ซี. ที่สิงคโปร์ เมื่อวันที่ ๒๘ ก.ย. ๙๕

พรหมจรรย์นี้เพื่ออะไร

ภิกษุทั้งหลาย

พรหมจรรย์นี้เราประพฤติมิใช่เพื่อหลอกลวงคน

มิใช่ เพื่อให้คนพร่ำเพ้อถึง

มิใช่ เพื่อลาภสักการะความสรรเสริญ

มิใช่ เพื่อปลดเปลื้องคำของผู้อื่นที่กล่าวว่าเราทำ

เพื่อเหตุนั้น ๆ และ

มิใช่ เพื่อให้คนรู้จักเรา

อันพรหมจรรย์

เราประพฤติเพื่อความสำรวม (สังวร)

เพื่อความละ (ปหานะ)

เพื่อคลายความคิด (วิราคะ)

เพื่อความดับทุกข์ (นิโรธ)

นี่คือ อุดมคติของพระพุทธเจ้า ยอดนักเสียสละ

In memory of Pradjin Altaramai,
whose pursuit of understanding will always
be that inspiration which denotes that
peoples can be together in purpose, mind,
and heart. He was a gentleman, a
friend, and credit to his country.

James K. Bair, Jr.
Cdr. U.S. Navy.

คำกล่าวอาลัย ร.อ. ปราจิณ อาธารมาศ

นายบุรี อาธารมาศ อัยการผู้ช่วยจังหวัดปัตตานี ผู้เคยเป็นศิษย์ และเป็นพี่ชายของ ร. อ. ปราจิณ อาธารมาศ ร.น. มาบอกข้าพเจ้าเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ว่าปราจิณถึงแก่กรรมเสียแล้ว พอข้าพเจ้าได้ทราบข่าวนี้ ก็รู้สึกอาลัยถึงเธออยู่ชั่วขณะหนึ่ง เพราะหวนคิดถึงความดีของเธอที่เคยมีมาแต่หนหลัง เมื่อครั้งเธอมาอยู่กับข้าพเจ้า ด้วยเธอเป็นผู้มีอัธยาศัยสุภาพ มีความเคารพนับถืออ่อนน้อมต่อผู้ที่ควรเคารพนับถือทั่วไป ทำตนให้เป็นที่รักของผู้ใหญ่ตลอดถึงญาติมิตร ซื่อสัตย์สุจริต และมั่นอยู่ในกตัญญูกตเวที ที่เป็นเครื่องหมายของคนดี มีจิตอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่มิตรสหาย มีตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่วางตนเกินฐานะที่เป็นเหตุให้เสียสามัคคี เมื่อเธอมาอยู่ก็มาดี เพราะตั้งใจมาศึกษาเล่าเรียน และได้อุตสาหะ

ศึกษาเล่าเรียนตามหน้าที่ เมื่อจากไปก็จากไปดี เพราะไม่ได้ทำความเสียหาย ทำแต่ความดีเป็นที่เหตุให้คิดถึงและได้เล่าเรียนสำเร็จสมตามความปรารถนา จึงนับเป็นผู้มาดีไปดีแลเพราะเธอยังมีอายุอยู่ในมัชฌิมวัย คือเพียง ๒๘ ปี แต่มีวิชาความรู้ความสามารถรับใช้ประเทศชาติเป็นที่พอใจของผู้บังคับบัญชา มีความเจริญก้าวหน้าโดยลำดับ จนถึงทางราชการกองทัพเรือกำหนดจะส่งไปราชการ ณ สหรัฐอเมริกา นับว่าเป็นตัวอย่างอันดีของผู้ที่หวังความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วไป

แต่ความอาลัยที่เกิดขึ้นชั่วขณะนั้น ก็พลันดับหายไปในเมื่อมาน้อมจิตคิดถึงพระบรมพุทโธวาทว่า สพฺเพ มจฺจุวสํ ยนฺติ สัตว์ทั้งสิ้นย่อมไปสู่อำนาจของความตาย สพฺเพ มจฺจุปรายนา ล้วนมีความตายเป็นที่ไปในเบื้องหน้า ดังนี้ ความตายจึงเป็นของไม่อัศจรรย์ ข้อที่บุคคลเกิดมาแล้ว ทำประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวมให้สำเร็จด้วยดีนั่นแลอัศจรรย์ อันผู้เช่นนั้น แม้ทำ

ลายขันธ์ไปแล้ว ก็ชื่อว่าสลายไปแต่เพียงรูปร่างกายเท่านั้น ส่วนชื่อและนามสกุลของเขาหาศูนย์ไปด้วยไม่ ยังคงปรากฏอยู่ในโลก เหมือนพระจันทร์และพระอาทิตย์ฉะนั้น ผู้มีปัญญาจึงไม่เว้นที่จะสรรเสริญบุคคลเช่นนั้นตั้งแต่ครั้งดึกดำบรรพ์มาจนกระทั่งบัดนี้

พระสุธีวรญาณ

วัดสัมพันธวงศ์ พระนคร

๒๓ พ.ย. ๒๔๙๘

คำไว้อาลัยแด่ ร.ต. ปราจิณ ลาภารบาศ

หลายท่านที่ยังคงระลึกถึงความมโหฬารของวันกองทัพเรือ ที่ผ่านไปเมื่อปีกลายที่บางแสนได้ดีอยู่ อาจจะนึกว่า วันกองทัพเรือปีนี้ค่อนข้างจะเงียบเหงาไปสักหน่อยแต่ท่านที่รัก ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามันทั้งเงียบทั้งเหงาและช่างเย็นเยือกเหน็บหนาวหัวใจไปเสียยิ่งกว่านั้นอีก เมื่อมานึกถึงว่า ในขณะที่ชีวิตอีกหลายชีวิตกำลังรื่นเริงและรุ่งโรจน์กันอยู่ณเรือที่บนฟากฝั่งเจ้าพระยาตรงข้ามไม่ไกลกันนักเลย ชีวิตอีกชีวิตหนึ่ง ซึ่งเขาควรจะมาร่วมอยู่ในบรรยากาศแห่งความหฤหรรษ์เช่นนั้นก็ได้แตกดับไปเสียแล้ว

แม้กระทั่งบัดนี้ พวกเราทุกคนยังระลึกถึงวันเก่า ๆ ที่ผ่านมาแล้วในสมัยเมื่อเริ่มเข้ามามีชีวิตเป็นชาวเรือได้เป็นอย่างดี เรานึกถึงภาพของเด็กหนุ่มคนหนึ่งผิวค่อนข้างขาวรูปร่างเล็ก ๆ ขนาดเด็กหนุ่มไทยทั่ว ๆ ไป ลำ

เพียงที่เขาพูดค่อนข้างเพี้ยน แปร่งหูเป็นบางคำ จะแปลกอะไรเล่าท่าน ในเมื่อเขามาจากแดนของลูกทะเลต้นไกลโพ้น ดินแดนซึ่งแวดล้อมด้วยไอน้ำเค็ม และเล่นหยอกไม่จืดตาของธรรมชาติแห่งท้องทะเลสีเขียวคราม สงขลา และเราก็ได้รู้จักนามของเขาในโอกาสต่อมาว่า เขาคือ- ปราจิณ อาธารมาศ

ชีวิตที่ได้ใกล้ชิดคลุกคลีกันมาเป็นเวลาหลายปี ทำให้พวกเรารู้จักปราจิณ อาธารมาศ ได้ดีพอ ๆ กับที่รู้จักตัวของเราเอง หรือบางทีจะดีกว่าตัวของเราเองเสียด้วยซ้ำ ด้วยพรสวรรค์อันมีมาแต่กำเนิด นั่นคือความเด็ดเดี่ยว หนักแน่น และความกระหายที่จะใคร่เรียนรู้ทุก ๆ สิ่งในโลกนี้ กอรปกับสติปัญญาอันเฉลียวฉลาดของเขา ช่วยผลักดันปราจิณขึ้นมาอยู่ในแนวหน้าของพวกเราทุกคน ไม่ว่าจะเป็นในด้านใดก็ตามที สอบทุกคราวเขาไม่เคยพลาดจากอาวุโสต้น ๆ งานทุกครั้งพวกเราไม่เคยขาดปราจิณเป็นหัวเรี่ยวหัว

แรง ทั้งในส่วนรวมและส่วนตัว และหลังจากที่เรียนสำเร็จแล้วต่างก็แยกย้ายกันไปตามหน้าที่ ปราจิณก็ได้สำแดงความเป็นอัจฉริยะของเขาล้ำหน้าเพื่อนรุ่นเดียวกันให้ปรากฏ เปล่า ไม่มีใครอิจฉาเขาเลย ทุกคนมองด้วยความชื่นชมและเอาใจช่วยให้ชีวิตของเขาประสพความรุ่งโรจน์ยิ่งขึ้นไปทุกขณะ แต่ อนิจจา มาบัดนี้ชั่วเวลาที่เราห่างกันไม่กี่ปี ใครเลยจะคาดคิดบ้างว่าร่างที่นอนสงบนิ่งหลับตาพริ้มเหมือนผู้ที่บริสุทธิ์ปราศ-จากมลทินแห่งกิเลสอยู่เบื้องหน้าของพวกเรานี้จะเป็นร่างของเพื่อนรัก จะเป็นร่างของปราจิณ อาจารมาศซึ่งเมื่อไม่กี่วันมานี้ ยังพูดคุยยิ้มแย้มกับเพื่อน ๆ ด้วยสำเนียงอันคุ้นหูของเรา และซึ่งแม้บัดนี้ก็ยังก้องกังวาลอยู่ในโสตประสาทของเราอยู่อย่างไม่มีวันจะจางหาย

โลกนี้มีความยุติธรรมแน่หรือ ? และถ้ามี นี่เองแหละหรือเป็นรางวัลที่พระเจ้าหยิบยื่นให้แก่ผู้ที่ประกอบกรรมดี ? ป่วยการไปไยถึงข้าพเจ้าหรือเพื่อนคนอื่น ๆ ก็

ความที่จะต้องมากล่าวถึงกรรมอันประเสริฐที่เขาได้ประกอบไว้เมื่อยังมีลมหายใจอยู่ เพราะเพียงนามของปราจิณ อาธารมาศ ก็เพียงพอแล้วมิใช่หรือที่จะทำให้ท่านทั้งหลายหวลระลึกถึงคุณงามความดีต่าง ๆ ของเขาได้โดยเฉพาะสำหรับพวกเรา มันช่างปวดร้าวหัวใจยิ่งนักเมื่อนึกถึงภาพต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านไปแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างมันยังชัดเจนแจ่มใสอยู่ในความทรงจำของเราทุกคนเสมือนหนึ่งว่า สิ่งเหล่านั้นพึ่งจะบังเกิดขึ้นและผ่านพ้นไปเมื่อครู่นี้เอง คราวใดที่พวกเรามาชุมกลุ่มสนทนากันเช่นก่อน ๆ ถึงแม้ความวิปโยคจะเข้าครอบครองอารมณ์ของพวกเราทุกคนอยู่อย่างสุดจะพรรณนา แต่ในสายตาและความรู้สึกนั้นมันแสดงออกซึ่งกันและกันอย่างแจ่มชัด คล้าย ๆ กับว่า จะเห็นร่างที่เจนตา สำเนียงที่เจนหู เคลื่อนไหวหยอกล้อริดำสรอยู่ในระหว่างพวกเราเช่นแต่ก่อน ๆ นั้นอยู่อีก โอ้ ปราจิณพ่อเพื่อนยาก เราทุกคนอยากจะพูดออกมา

เหลือเกินว่า เพื่อนยังไม่ตาย เพื่อนต้องไม่ตายร่างที่นอนสงบนิ่งอยู่นั้นหาใช่ปราจิณของเราไม่ ปราจิณของพวกเรายังคงอยู่ และจะยังคงอยู่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของพวกเราทุกคนตลอดไป

พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า สรรพทุกสิ่งในโลกนี้ย่อมหลีกหนีไม่พ้นกฎธรรมดาซึ่งการเกิดการเจริญขึ้นการเสื่อม และการดับสูญ แต่ปราจิณ เพื่อนรัก ชีวิตของเพื่อนถึงแล้วซึ่งการเกิด และการเจริญขึ้นเท่านั้นเพื่อนกำลังรุ่งโรจน์ เพื่อนยังไม่ถึงซึ่งการเสื่อม รู้สึกท้อแท้และเศร้าใจนัก เมื่อจะกล่าวว่า เพื่อนยังไม่ทันจะถึงซึ่งการดับสูญเลย ถึงกระนั้นมัจจุราชผู้ไม่เคยปรานีก็ยังอุส่าห์ฉุดกระชากชีวิตอันบริสุทธิ์ไปเสียจากโลกอันวุ่นวายและมากไปด้วยความชั่ว ซึ่งยังต้องการความดีจากเพื่อนมาจรรโลงต่อไปอีกนานนัก ชีวิตอันสั้นของเพื่อนช่างเต็มไปด้วยความบริสุทธิ์ปราศจากมลทินแห่งความชั่วเลวเสียจริง ๆ [illegible]

และที่ยังประทับหัวใจของพวกเราทุก ๆ คนอยู่เสมอก็คือ ดูเหมือนว่าชีวิตของปราจิณจะเกิดมาเพื่อเพื่อนเพื่อผู้อื่นโดยแท้ ความทุกข์ของเพื่อน ๆ ธุระของเพื่อน ๆ ปราจิณจะทำเสมือนหนึ่งว่าธุระของตัวเอง ฉะนั้นเองคงไม่เป็นสิ่งมากเกินความจริงไปเลยมิใช่หรือ หากพวกเราหรือใครคนใดคนหนึ่งจะกล่าวว่า "จะหาเพื่อนอย่างปราจิณไม่ได้อีกแล้วในโลกนี้"

อนิจจานี่กระมังที่ใครคนหนึ่งจึงได้กล่าวไว้ว่า

"A better companion and a truer friend, in good fortune and bad, never lived."

คำพังคำพูดและตัวอักษรดูเหมือนว่า จะไม่สามารถประมวลเอาความรู้สึกเศร้าสลด และรักอาลัยอันใหญ่หลวงลงไปให้หมดสิ้น และซาบซึ้งได้เหมือนกับที่เรามี โอ้ ปราจิณ พ่อเพื่อนรัก เราไม่อยากจะกล่าวเลยว่า เพื่อนมีบุญน้อย หากแต่เป็นเพราะชีวิตของเพื่อนนั้นดีเกินไป ดวงจิตต์ของเพื่อนนั้นสูง ใสสะอาดและบริสุทธิ์เกินไปนั่นดอกกระมัง จึงไม่ควรที่จะ

อยู่ในโลกอันมากไปด้วยกิเลสนี้ได้ หากจะมีญาณวิเศษอันใดที่เพื่อนสามารถจะทราบถึงความรู้สึกของพวกเราทุกคนได้แล้ว ขอให้เพื่อนพึงทราบเถิดว่า เราทุกคนขอส่งกระแสจิตต์ระลึกถึงด้วยความรักและอาลัยอย่างสุดจะพรรณนามายังเพื่อนอยู่ทุกชั่วลมหายใจ กุศลกิจอันใดก็ตามที่จะเป็นเครื่องเกื้อหนุนให้ดวงวิญญาณของเพื่อนประสพสุขแล้วไซร้ เพื่อนทุกคนก็พร้อมที่จะประกอบขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ผุดผ่องของเพื่อนรักซึ่งล่องลอยอยู่ ณ สุคติภพโน้นจงประสพแต่ความเกษมสุขสมดังที่เพื่อนได้ประกอบกรรมดีไว้ ณ ภพนี้ ตลอดชั่วนิรันดร เทอญ.

คณะนายทหารรุ่น ๒๔๙๓

หน้าที่นายทหารติดต่อ

เรื่องการเป็นนายทหารติดต่อนั้นเป็นหน้าที่พิเศษอย่างหนึ่งที่นายทหารเรือยศผู้น้อย อาจต้องได้รับมอบหมาย ผู้รวบรวมเขียนเรื่องนี้มิได้เป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างใด เพียงแต่ว่าเมื่อเห็นเพื่อนที่รัก ร. อ. ปราจิณ อาชารมาศ ได้เคยทำงานในหน้าที่นี้ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วยความสามารถยิ่ง จึงได้พยายามเรียบเรียงขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สักชิ้นหนึ่ง

หน้าที่นายทหารติดต่อ คือการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางการงานระหว่างหน่วยทหารเรือต่างชาติที่มาทำงานเกี่ยวข้องกับราชนาวีไทยให้ได้รับความสะดวกสบายด้วยประการทั้งปวง ให้เกิดการประสานงานโดยใกล้ชิด ได้ผลอันดียิ่ง การ[illegible]เป็นบุคคลที่คล่องแคล่วปราดเปรียว เป็นผู้มีความรู้[illegible]

ภาษาดี มีอัธยาศัยสุภาพอ่อนโยนและมีปฏิภาณไหวพริบเฉียบแหลม

หน้าที่อันสำคัญ คือ ต้องพยายามกระทำทุกอย่างที่จะเป็นการให้ความเอื้อเฟื้อในทางราชการทุกวิถีทางที่จะทำได้ ให้ความสะดวกทุกประการทั้งในกิจราชการและกิจส่วนตัวแก่หน่วยทหารเรือต่างชาติที่ตนมีหน้าที่เป็นนายทหารติดต่อประจำอยู่ ทั้งนี้ก็ต้องใช้ความเสียสละและอดทน โดยหวังผลอย่างเดียวที่ต้องการให้ทหารเรือต่างชาติได้รับความสะดวกสบายอันเป็นการนำมาซึ่งผลงานของทางราชการในส่วนรวมที่จะได้ประโยชน์ โดยการประสานงานร่วมมือจากนาวีต่างชาติ

งานในหน้าที่เช่นนี้เป็นเรื่องที่ต้องติดต่อกับคนมากแห่ง และโดยมากก็เป็นชั้นผู้ใหญ่ จึงต้องเข้าใจในเรื่องพิธีรีตองต่าง ๆ ต้องรู้จักพิจารณากาละและโอกาส สำหรับตนเองนั้นไม่ต้องพูดถึง บางคราว

อาจต้องติดตามนายทหารต่างชาติที่ตนทำงานเป็นนายทหารติดต่ออยู่นั้นไปด้วยในกิจราชการของเขา เพื่อเป็นบุคคลที่จะกรุยทางสะดวกตลอดทางที่ผ่านไปไม่มีกำหนดเวลา อาจต้องทำงานทั้งกลางวัน กลางคืนเมื่อจำเป็น และก็ต้องทำด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส

เป็นธรรมเนียมของทหารเรือทั่วไปที่จะต้องจัดนายทหารติดต่อให้มีหน้าที่อำนวยความสะดวก เมื่อเรือรบต่างชาติเข้ามาเยี่ยมเยียนในประเทศของตน หรือแม้แต่ในโอกาสที่มีเรือรบชาติอื่นเข้ามาจอดรวมอ่าวที่เรือรบของเราจอดอยู่ก่อนแล้ว นิยมปฏิบัติกันด้วยการส่งนายทหารติดต่อ ซึ่งกรณีนี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Officer of the Guard ไปเยี่ยมเยียนเป็นการแสดงอัธยาศัยไมตรีอันดีงาม และออกปากให้บริการความสะดวกต่าง ๆ ที่จะเอื้อเฟื้อให้ได้ในฐานะที่มาอยู่ก่อน

นายทหารติดต่อจะต้องไปรอรับและขึ้นไปบนเรือ

ต่างชาติขึ้นในโอกาสแรกที่เรือมาจอดเรียบร้อยแล้ว หรือบางทีอาจจะไปขึ้นพร้อมกับนำร่อง การแต่งตัวใช้แบบเดียวกับเยี่ยมคำนับ เมื่อขึ้นไปบนเรือก็แนะนำตัวเองแก่นายทหารยามเรือต่างชาตินั้นให้รู้จักชื่อของตนและการที่ได้รับมอบหมายมาให้เป็นนายทหารติดต่อให้เขาทราบ โดยปกติแล้วต้นเรือเขาจะมารอรับอยู่ที่บรรไดด้วย ในประการฉะนี้จึงแนะนำตนเองแก่ต้นเรือและแล้วต้นเรือก็จะนำไปพบกับผู้บังคับการเรือ ถ้ามีทางเดินสะดวก นายทหารติดต่อควรเดินทางเคียงข้างซ้ายรักษาก้าวให้พร้อมกับต้นเรือ ซึ่งโดยมากมักจะมียศสูงกว่านายทหารติดต่อ

เมื่อถึงหน้าห้องผู้บังคับการเรือนั้น ต้นเรือเขาจะรายงานผู้บังคับการเรือของเขาให้ทราบ แล้วเขาก็จะเชิญนายทหารติดต่อเข้าไป ต้นเรือเขาอาจจะปล่อยให้นายทหารติดต่อเข้าไปคนเดียว จึงเป็นหน้าที่นายทหารติดต่อจะต้องแนะนำชื่อของตนเอง การพูดจากับผู้

บังคับการเรือ ในตอนนี้ไม่ควรมีอะไรมาก จุดประสงค์เพียงให้เขาได้รู้จักตัวไว้ และเรื่องเกี่ยวกับการเยี่ยมคำนับระหว่างผู้บังคับการเรือ และบุคคลสำคัญบนบกที่เห็นควร ถ้าหากยังไม่ได้นัดหมายตกลงกัน ก็จะต้องถามกันดูให้รู้ว่า จะเอาเวลาเท่าใดตามสะดวกด้วยกันทั้งสองฝ่าย การนี้จึงควรจะได้จำอาวุโสของผู้บังคับการเรือของเราไปด้วย ว่าได้ยศชั้นนั้นแต่เมื่อใด ถ้าหากสงสัยว่าผู้บังคับการเรือเขากับเราใครจะอาวุโสกว่าและถ้าหากบนบกมีเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ที่เขาควรไปเยี่ยมผู้ใดบ้าง เราควรจะกำหนดเวลาให้เขาโดยเราได้ตระเตรียมมาแล้ว นอกจากนั้นก็ควรได้แจ้งเขาว่า มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เขาต้องการให้เราช่วยเหลือแล้วก็ขอให้เขาแจ้งให้เราทราบ แล้วก็ถอนตัวเพื่อมาพบกับต้นเรือในการแจ้งเรื่องรายละเอียดต่าง ๆ ต่อไป ก่อนออกมาจากห้องวางนามบัตรตนเองไว้บนโต๊ะ (ไม่จำเป็นต้องยื่นให้กับมือ)

เมื่อออกจากห้องพบต้นเรือ เขาจะพาไปที่ห้องโถงนายทหารหรือที่ห้องส่วนตัวของเขาควรวางนามบัตรชื่อไว้ที่ห้องโถงนายทหารโดยให้กับต้นเรือ ในตอนนี้ก็วางรายละเอียดต่าง ๆ รวมกับต้นเรือโดยใกล้ชิดเรื่องต่าง ๆ ที่ควรตระเตรียมและควรไต่ถามให้ความสะดวกเขาคือ

๑. กำหนดการเยี่ยมคำนับต่าง ๆ บางทีนายทหารติดต่อจะต้องเป็นผู้นำทางไปด้วย

๒. เรื่องพาหนะ รถ เรือ ที่ได้จัดเตรียมไว้ให้ความสะดวกแก่เขาในการธุรกิจทั้งปวง ตลอดจนกำหนดเวลาสำหรับการนัดหมายที่จำเป็น เช่นในการจัดรถรับไปในงานเลี้ยงต่าง ๆ การพาชมสถานที่การจัดเที่ยวเรือและรถรับส่งในการขึ้นบก

๓. การให้ความสะดวกในเรื่องการไปรับถุงเมล์ไปรษณีย์ของเรือในเรื่องพาหนะ กำหนดเวลาสถานที่และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ไว้ให้ล่วงหน้า พึง

ระลึกว่าจดหมายเป็นสิ่งที่พึงต้องการมากที่สุดสำหรับทุก ๆ คนในเรือ ดังนั้นเมื่อไปถึงเรือในครั้งแรกจะนำเอาถุงเมล์ไปรษณีย์ไปให้เขาด้วยก็จะเป็นสิ่งที่เขาชื่นชมเป็นที่สุด นอกจากนั้นรายการเกี่ยวกับอัตราการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ก็เป็นสิ่งที่ให้ความสะดวกกับเขาด้วยเช่นกัน

๔. เขาจะต้องการน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำจืด เสบียงอาหาร พัสดุที่จำเป็น และการซ่อมทำใด ๆ บ้าง รีบไปจัดการให้

๕. เมื่อมาถึงเขาจะต้องการจัดการแลกเงินประเทศของเราในโอกาสแรก ดังนั้นคิดเตรียมการความสะดวกไว้ให้กับเขาให้พร้อมจะเป็นสิ่งที่น่ายินดีแก่คนประจำเรือมาก

๖. อำนวยความสะดวกในการติดต่อด้วยการติดตั้งโทรศัพท์ไว้ให้ในเรือ

๗. แผนที่เมืองท่าที่เรือมาแวะเยี่ยมนั้น ถ้าเราจัด

เตรียมไปให้เขาได้ เป็นการแสดงความเอื้อเฟื้ออย่างดีมาก เช่นเขามาเที่ยวกรุงเทพ ฯ เราก็เตรียมแผนที่กรุงเทพ ฯ เอาไปให้เขาสำหรับแจกทหารเมื่อขึ้นบกเที่ยวก็จะเป็นการดี นอกจากนั้นควรได้มีคำอธิบายสั้น ๆ ในการโดยสารรถเมล์ รถรางรถสามล้อ รถแทกซี่ เรือยนต์แทกซี่เที่ยวตามลำคลองเกี่ยวกับค่าโดยสารและลักษณะทั่ว ๆ ไป สถานที่ทหารของเขาจำเป็นต้องรู้เช่น สถานทูตที่นัดหมายในการขึ้นรถกลับเรือ และย่านเที่ยวเตร่ซื้อของ ควรชี้แจงไว้

๘. โฮเต็ลที่พักค้างคืนต่าง ๆ มีที่ใดบ้าง ควรทำรายชื่อให้บอกระดับชั้นดีเลวและราคาต่อวัน ทั้งนี้เพราะนาวีต่างประเทศเขาปล่อยนายทหารและพลทหารพักค้างคืน จะเป็นประโยชน์แก่เขาได้มาก

๙. สถานที่เที่ยวเตร่ที่สนุกสนานรื่นเริงต่าง ๆ โรงหนัง โรงละคร สนามมวย สถานที่เต้นรำ ที่เห็นว่าดีควรจะแนะนำให้เขาทราบรายชื่อตลอดจนราคาถูกแพง

ในด้านการออกกำลังกายพักผ่อนด้วยการเล่นเทนนิส กอล์ฟว่ายน้ำ ควรจะได้ให้ความสะดวก ถ้าหากมีสถานที่ ๆ ติดต่อเขาไว้ให้ได้

๑๐. ตามปกติเรือต่างประเทศเขาจะจัดหน่วยสารวัตรที่เรียกว่า Shore Patrol สำหรับดูแลความประพฤติของทหารของเขา เพื่อขจัดเหตุร้าย ดังนั้นจึงควรได้ตกลงว่า จะให้เขาอยู่ที่ใด จะเป็นสถานีตำรวจหรือสถานทูตก็สุดแต่จะเห็นเหมาะสม

หัวข้อต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงเท่าที่จะนึกขึ้นได้ อาจจะมีอย่างอื่นที่เขามาขอร้องให้ช่วยเหลือเราก็จัดการให้เขามากเท่าที่เราจะทำให้ได้ ในงานเลี้ยงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรับรองเรือต่างประเทศนี้ นายทหารติดต่อก็จะต้องไปตลอดงาน ไปถึงก่อนงานกลับที่หลังงาน เพื่อดูความสะดวกเรียบร้อยให้เกิดแก่เขา และนอกจากนั้นควรหาโอกาสมาเที่ยวท่านองส่วนตัวบ้าง เพื่อให้มีความคุ้นเคยใกล้ชิดและเป็นโอกาสที่จะได้คุยแลก-

เปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่ และที่เกี่ยวกับกิจการแห่งกองทัพเรือทั่ว ๆ ไป เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

ในที่สุดเมื่อเรือเขาจะเดินทางกลับ เราควรได้ช่วยเหลือในเรื่องการติดต่อนัดหมายนำร่อง และเจ้าหน้าที่ของท่าเรือในการจัดคนงานปลดเชือก ถวด และในตอนเรือออกเราควรจะได้มาส่งเขา เพื่ออวยพรให้เขาได้เดินทางโดยสวัสดิภาพ.

รุ่น ๒๔๙๓

ความดี (ตอนที่ ๓)

พระมหาวุฒิ วรวุฑฺฒิ ป.๖ วัดกันมาตุยาราม

นักศึกษาสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรยาย ณ สถานีวิทยุทดลอง ๑ ป. ณ.

วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๘

ท่านสาธุชนทั้งหาย

สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยได้เสนอบทความเรื่อง "ความดี" มาแล้วสองตอน วันนี้ขอเสนอเรื่องความดีตอนที่ ๓ เพื่อเป็นแนวทางของท่านผู้ใคร่ต่อความดี ได้พิจารณาต่อไป.

ท่านทั้งหลายที่ได้ฟังเรื่อง "ความดี" มาแล้ว ถ้าได้ลองสังเกตดูความรู้สึกของตัวเอง จะพบว่า ในขณะที่ได้ยินคำว่า "ความดี" มีความรู้สึกว่าได้ยินคำ

ที่ไพเราะไม่ระคายหู ซึ่งตรงกันข้ามกับความรู้สึกในเมื่อได้ยินคำว่า "ความชั่ว" ซึ่งคล้ายกับจะมีอะไรสักอย่างหนึ่ง มีลักษณะกระด้างมากระทบประสาททางหูทั้งนี้เพราะ ดี กับ ชั่วนี้ แม้เพียงลักษณะของคำพูดยังมิใช่ความดีและความชั่วที่แท้จริง ก็มีปฏิกิริยากับคนฟังผิดกันคนละแนว คือคำว่าดีมีเสน่ห์ในตัวเอง ทำให้ผู้ฟังอยากฟังไม่รู้อิ่ม ตรงข้ามกับความชั่ว ซึ่งคนฟังครั้งเดียวก็เบื่อและเบือนหนี

ความดีนี้ นอกจากจะเป็นเสน่ห์แก่ตัวเองแล้ว ไม่ว่าคนจะเอาไปรวมไว้กับสิ่งใด ก็ทำให้สิ่งนั้นกลายเป็นของมีเสน่ห์ไปด้วย เช่นเอาดีไปไว้กับสิ่งของเรียกว่า ของดี เช่น เสื่อดี ผ้าดี เงินดี ทองดี ก็มีคนอยากได้ไว้เป็นกรรมสิทธิ์ ถ้าเอาดีไปไว้กับพาหนะ เช่น รถดี เรือดี พาหนะดี คนก็อยากได้ไว้ขับขี่ แม้จะเสียเงินเสียทองมากก็ยอมสละ ถ้าดีอยู่กับบ้านเช่น บ้านดี ก็มีคนอยากเข้าไปอยู่อาศัย ดีอยู่กับวัด เช่น

วัดดีก็มีคนอยากไปบวชและบำเพ็ญบุญ แต่ถ้าดีอยู่กับคนเรียกว่า คนดี ก็มีคนรักใคร่ อยากคบค้าสมาคมด้วย แสดงว่าดี มีเสน่ห์ในตัวเอง ตรงกันข้ามกับคำว่า ชั่ว ซึ่งเป็นเสนียดแก่ตัว ชั่ว ไม่ว่าจะไปอยู่กับสิ่งใด ทำให้สิ่งนั้นเสื่อมค่าน่ารังเกียจ เช่น ชั่ว อยู่กับของ เช่น ของชั่ว ก็ไม่มีใครอยากได้ อยู่กับของมีค่า เช่นเงินทองเรียกว่าทองเก๊ เงินเก๊ ก็ไม่มีใครอยากได้ อยู่กับบ้านเช่นบ้านไม่ดี ก็ไม่มีใครอยากเข้าไปอาศัย แต่ถ้า ชั่ว อยู่กับคน ก็เป็น “คนชั่ว” ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคมด้วย มีแต่คนคอยชิงชัง ที่เคยคบกันไว้แล้วก็พยายามตีตนออกห่าง.

เพราะเหตุที่ ความดีมีเสน่ห์ในตัว แต่ความชั่วกลายเป็นเสนียด เช่นนี้ เมื่อเอ่ยถึงคำว่าดี ทุกคนย่อมปรารถนาจะได้ จะเป็น เช่นอยากจะได้ของดีๆ และอยากจะเป็นคนดี เมื่อพูดถึงคำว่า ชั่ว ทุกคนเกิดความชิงชัง แต่ถึงกระนั้นคนที่ประสบความดีตามที่ตน

ประสงค์จริง ๆ มีน้อย คนที่ได้รับทุกข์ทรมานเพราะผลของความชั่วที่ตนกระทำกลับมีมาก ทั้งนี้ก็เพราะคนเรายังวินิจฉัยความดีไม่ถูกว่า จุดของความดีอยู่ที่ไหน? ทำอย่างไรจึงจะเป็นคนดี? จึงหลงไผ่คว้าเอาความชั่วเข้าหาตัวโดยนึกว่าเป็นของดี อันนี้เป็นข้อที่ควรระมัดระวังให้มาก เพราะคนที่รู้จักความชั่วว่า เป็นความชั่ว และประกอบชั่วนั้น ๆ ยังมีหวังว่าจะกลับตัวจากชั่วเป็นดีได้ ในเมื่อคราวหนึ่งเขาอาจได้สำนึกตัวในความชั่วนั้น และต้องการกลับตัว แต่คนที่หลงผิดเห็นความชั่วว่า เป็นของดีนี้ซิ เข้าในลักษณะที่ว่าเห็นกงจักรเป็นดอกบัว ยากที่จะกลับตัวได้ หรือบางทีได้สติคิดว่าจะกลับตัวบ้าง ก็สายเกินไปเสียแล้ว ฉะนั้น ถ้าอยากจะเป็นคนมีดี ก็ต้องพยายามศึกษาความดีให้แน่ชัด และปฏิบัติแต่ความดี มิฉะนั้นจะหลงทำแต่ความชั่ว ซึ่งมีเป็นอเนกประการ เช่น

บางคนชอบสุรา ก็เห็นไปว่า สุราเป็นของดี โดย

อ้างเหตุผลของนักดื่มสุราประกอบว่า เมื่อดื่มเข้าไปแล้วสมองปลอดโปร่ง สบายใจ หายกลุ้ม สุราดับทุกข์ได้ดังนี้เป็นต้น คนประเภทนี้ ไม่ว่าจะทำอะไรต้องแทรกสุราเสมอ เช่นมีงานศพ เสียใจมากต้องดื่มสุรา งานแต่งงาน ดีใจมากต้องดื่มสุรา งานบวชนาค ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ซึ่งเป็นงานกุศลก็ดื่มสุรารวมความว่า ดีใจก็หันเข้าหาสุรา เสียใจก็หันเข้าหาสุรา ไม่ว่าจะมีงานอะไร ถ้าขาดสุราเสียแล้วหมดดีทั้งนั้นก็เพราะเขาเอาความดีไปไว้ที่ขวดเหล้า จึงว่าเหล้าดี แต่ผลที่ปรากฏ ตรงกันข้ามกับที่คิด คือเมื่อยังไม่มีเหล้าเข้าไปแทรก งานที่จะทำตลอดถึงผู้นั้นเอง ดีหมดทุกอย่าง แต่พอกินเหล้าเข้าไปแล้วหมดดี บางทีเกิดทะเลาะวิวาท หมดความเคารพนับถือจากผู้เคยนับถือ หมดเปลืองทรัพย์ หมดคุณความดีของคนดี เพราะฉะนั้น การที่เห็นว่า สุราเป็นของดี จึงเป็นการหลงผิด

บางคนเห็นไปว่า คนจะดีอยู่ที่ชาติ การเกิด คือ ถ้าได้เกิดมาเป็นคนครบอาการ ๓๒ แล้วก็ดีเอง ยิ่งถ้าได้เกิดมาในตระกูลที่สูง มีเกียรติคุณและทรัพย์สมบัติอย่างพร้อมเพรียง ก็คือคนดีพอแล้ว การถือตัวเองว่าดีแต่ชาติ การเกิด เรียกว่ายังจับจุดความดีไม่ถูก เพราะคนเราเป็นแต่เพียงเกิดมาเป็นรูปร่างของคนบริบูรณ์นั้น ยังไม่ใช่เป็นคนดีเท่าที่ควรจะเป็น โบราณท่านสอนเป็นคติเปรียบเทียบกับสัตว์ไว้ว่า ถ้าว่ากันถึงส่วนร่างกายแล้ว ร่างกายของสัตว์เสียอีกยังมีดีติดตัวมาตั้งแต่เกิด สัตว์บางชนิดเมื่อตายไปแล้วอวัยวะบางส่วนของมัน ยังเป็นที่นิยมชมชอบของคน เช่น วัว ควาย เสือ จระเข้ คนก็ยังใช้กระดูกและหนังของมันมาเป็นประโยชน์และซื้อหากันในราคาสูง หรือสัตว์เล็ก ๆ เช่น ปลา ปู หอย ก็ยังได้ใช้เนื้อเป็นอาหารเป็นต้น แต่คนเมื่อตายแล้วก็หาดีอะไรมิได้ ทิ้งไว้แต่ความเน่าเหม็น น่าสะพึงกลัวของคนอื่น ๆ ที่อยู่ข้างหลัง

ไม่ต้องกล่าวถึงคนตาย อวัยวะบางส่วนของคนเป็น ๆ แท้ ๆ เช่น ผม เล็บ หลุดออกจากตัวลงไปในภาชนะที่ใส่ของบริโภคเรายังกินไม่ลง นี้แสดงว่าของที่เราได้กันมาแต่กำเนิด คือเรือนร่างอันนี้ ยังไม่มีอะไรเป็นของดี มีแต่ความเน่าเหม็นน่ารังเกียจ ถ้าใครเอาดีแต่การเกิดมาในตระกูลสูง ไม่ขวนขวายหาดีมาใส่ตัวอีก ก็นับได้ว่ายังค้นหาความดีไม่ถูกจุดแม้พระพุทธองค์ก็ทรงปฏิเสธว่า น ชจฺจา โหติ พฺราหฺมโณ บุคคลจะเป็นคนประเสริฐเพราะชาติก็หามิได้.

บางคน เอาดีแต่ความรู้ คือพอมีความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ๆ บางคน ก็ทึกทักเอาเองว่า ตนเองเป็นคนดีพอแล้ว และยิ่งกว่านั้นยังถือเอาความดีเป็นเครื่องข่มขู่ผู้อื่น ยกตนข่มท่าน คนที่มีดีกับเขาแต่เพียงความรู้ ยังใช้อะไรไม่ได้ เพราะคนที่มีความรู้ดี ยังต้องมีความประพฤติดีประกอบอีกด้วย เพราะถ้ามีแต่ความรู้แต่ขาดความประพฤติ อาจใช้

ความรู้ไปในทางที่ผิด ทำลายตัวเองได้ ฉะนั้นเพียงความรู้อย่างเดียวยังไม่ดี ต้องมีการประพฤติปฏิบัติดีด้วย จึงจะดีแท้ พระพุทธองค์ตรัสสอนว่า วิชชาจรณสมฺปนฺโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเส ผู้ถึงพร้อมด้วยทั้งความรู้และความประพฤติ เป็นผู้ประเสริฐสุดในเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ฉะนั้น เพียงความรู้อย่างเดียวจึงมิใช่เรื่องของความดี.

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเพรียบพร้อมด้วยชาติ ตระกูลอันสูงศักดิ์มีพระราชสมบัติมหาศาล ทั้งในด้านวิทยาการ ความรู้ในทางโลกก็ปราดเปรื่องหาผู้เทียบเท่ามิได้ แม้กระนั้นพระองค์ก็มิได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐขึ้นมาได้เอง หากแต่ทรงมุ่งบำเพ็ญความดีเป็นเบื้องหน้าต่างหาก จึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ แม้เทวดาและมนุษย์ก็ให้ความเคารพนอบน้อมถวายสักการะบูชาพระองค์ จึงเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ได้บำเพ็ญพระองค์

เป็นตัวอย่างว่า คนไม่ได้ดีที่ชาติตระกูล ทรัพย์สมบัติ หรือวิชาความรู้ แต่อยู่ที่กรรม คือการกระทำ ดัง พระบาลีว่า กมฺมุนา โหติ พฺราหฺมโณ คนจะดีได้ เพราะกรรม คือการกระทำ และการกระทำนั้นก็ต้อง จำกัดว่า เป็นการกระทำดีเท่านั้น มิใช่การกระทำชั่ว

เมื่อเราจับจุดได้ว่า คนจะเป็นคนดีได้เพราะการ กระทำเช่นนี้ ผู้หวังจะเป็นคนดี ก็ควรอุ่นใจได้ว่า การจะทำตัวให้มีเสน่ห์โดยสร้างความดีไว้ในตัวนั้น มิ ใช่ของนอกฟ้าป่าหิมพานต์ แท้จริงอยู่ที่ตัวเรา คือที่ การกระทำ ถ้าจะถามว่าการกระทำของใคร ก็ตอบ ได้ว่า การกระทำของท่านที่กำลังฟังเรื่องความดีอยู่นี้ และเมื่อการกระทำความดีอยู่กับเราแล้ว จะมีอุปสัค อันใดเล่าที่จะขัดขวางให้เราทำความดีไม่ได้ นอกจาก จะไม่รักความดีกันอย่างจริงจังเท่านั้น ปัญหาต่อไป ก็คือว่า เมื่อจะเอาตัวเองสร้างความดีให้แก่ตัว เรา จะสร้างขึ้นที่จุดไหนของร่างกาย? ตอบได้ว่า เรา

สร้างดีไว้ตรงจุดสำคัญ ๓ จุด คือ ๑ ที่กาย ๒ ที่วาจา และ ๓ ที่ใจ

คนสร้างความดีขึ้นที่กาย เรียกว่า คนที่มีกายดี ได้บรรยายมาแล้วว่า เพียงกายของคนอย่างเดียวนั้นยังไม่มีอะไรดี เมื่อตายแล้ว อวัยวะทุกส่วนเป็นที่น่ารังเกียจของคนที่อยู่ สู้สัตว์บางชนิดที่มีเขาหนัง งา ให้ประโยชน์แก่มนุษย์ไม่ได้ อันนี้เป็นความจริงในกรณีของคนที่เอาดีแต่ ชาติ การเกิด แต่ลองมาพิจารณาร่างกายของบางท่าน เช่นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย เมื่อพระองค์ท่านปรินิพพานไปแล้ว พระสารีริกธาตุกลายเป็นของมีค่าสูง ถึงกับเจ้าเมืองทั้ง ๗ ยกทัพมาจะแย่งพระสารีริกธาตุกัน หากแต่ตกลงแบ่งกันได้โดยสันติวิธี จึงไม่มีการนองเลือด บางนครแม้ไม่ได้อะไรไป ก็กอบโกยเอาเถ้าถ่านไปสักการะเคารพอยู่จนถึงปัจจุบัน พระพุทธเจ้าทรงประสูติด้วยพระรูปกายอันประกอบด้วยพระอาการ ๓๒

เช่นเราท่าน แต่ที่พระรูปกายของพระองค์กลับเป็นสิ่งประเสริฐมีค่าผิดมนุษย์ธรรมดาถึงเพียงนั้น เพราะอะไร? ก็เพราะพระกายของพระองค์มิใช่พระกายเปล่า แต่เป็นพระกายหรือพระสรีระที่ บัญจุดี ไว้ด้วยคนถึงขนาด จึงเป็นสิ่งประเสริฐสุดหาสิ่งใดเปรียบอีกมิได้.

เราทั้งหลายผู้เป็นปุถุชน แม้จะสร้างสมความดีไว้ในกาย ให้กายที่เน่าเปื่อยนี้เป็นของดีไม่ได้เท่าเทียมกับพระองค์ ก็ควรสร้างสมไว้บ้าง ถึงไม่มากอย่างน้อยก็พอให้เป็นของดี มีค่าพอแก่ฐานะของตน ๆ เช่น เป็นมารดาบิดาก็สร้างความดีของมารดาบิดาไว้ ด้วยการกระทำ ให้เป็นที่เคารพบูชาของบุตรธิดา เป็นผู้ใหญ่ก็สร้างความดีของผู้ใหญ่ เช่น ความรัก ความสงสาร ความดีใจ และความเป็นกลางให้สมเป็นที่เคารพของผู้น้อย เป็นผู้น้อยอยู่ในบังคับบัญชาของผู้ใหญ่ก็สร้างความดี ของผู้น้อย เช่น มีความเคารพ

อ่อนน้อม ถ่อมตัว ให้เป็นที่เมตตาปราณีของผู้ใหญ่ เป็นพ่อค้า ข้าราชการ ก็ทำให้ดีพอ ไม่เป็นที่สาปแช่งของผู้อื่น แต่ถ้าจะสร้างความดีขึ้นในกาย โดยทั่วๆ ไปให้ได้ประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม ทางพระพุทธศาสนาสอนให้ประพฤติดีทางกาย ๓ ข้อ คือ:—

๑. ให้เว้นการเบียดเบียนทำลายชีวิต ทั้งมนุษย์และสัตว์

๒. ให้เว้นการเบียดเบียนฉ้อโกงทรัพย์สมบัติอันเป็นที่รักและหวงแหน

๓. ให้เว้นการล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตลอดถึงไม่ละเมิดกฎหมายของบ้านเมือง กล่าวโดยสรุปก็คือให้ดำเนินชีวิตในทางสัมมาชีพ.

จุดที่ ๒. ให้สร้างความดีไว้ที่วาจา คนที่สร้างความดีไว้ที่วาจาว่าเรียกว่า คนวาจามีดี ศรีศักดิ์ทั้งหลายย่อมเป็นเสมือนเงาตามตัวผู้มีวาจาดีเท่านั้น การเอาชนะกายของคนเป็นของง่าย เพราะถ้าใครมีกำลังมาก

ก็เอาชนะกันได้ แต่การเอาชนะใจคนเป็นของยาก ส่วนสำหรับผู้มีวาจางาม เป็นสมบัติติดตัวแล้วเป็นของง่าย ในทำนองตรงกันข้าม การก่อความเกลียดชังในหมู่มิตรสหายก็เป็นของง่าย สำหรับคนมีวาจาไม่ดี ฉะนั้นวาจาจึงเปรียบด้วย ดี ที่มีคุณอนันต์ถ้ารู้จักใช้ แต่กลับมีโทษมหันต์ ถ้าไม่รู้จักใช้ หากเราได้สร้างดีไว้ครองวาจา เป็นวาจาดี ก็จะใช้ในทางมีคุณโดยส่วนเดียว มีเสน่ห์ในตัวโดยมิต้องพึ่งไสยศาสตร์ ทางพระพุทธศาสนาสอนให้สร้างดีทางวาจาไว้ ๔ คือ ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียดให้คนแตกแยกกัน ไม่พูดคำหยาบให้ระคายหูคนอื่น ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ การงดเว้นจากวาจาเช่นนี้ก็เท่ากับได้ชำระสิ่งโสโครกทางวาจาชั้นหนึ่งก่อน ต่อไปพึงฝึกหัดกล่าวแต่วาจาที่มีลักษณะเป็นสุภาษิต ๕ คือ

๑. กล่าวแต่คำสัตย์คำจริง

๒. กล่าวคำที่มีประโยชน์

๓. กล่าวคำที่นุ่มนวลอ่อนหวานตรึงใจผู้ฟัง

๔. กล่าวคำที่ถูกกาลเทศะและบุคคล

๕. ผู้กล่าวต้องกล่าวด้วยมีเจตนาดีต่อผู้ฟัง

ผู้ใดกล่าววาจาอันมีคุณลักษณะ ๕ ประการนี้ วาจาของผู้นั้นมีอำนาจ มีเสน่ห์เป็นที่รักของผู้ฟัง ชื่อว่ามีสาลิกาลิ้นทองอยู่กับตัว โดยไม่ต้องไปหาอาจารย์วิเศษที่ไหนอีกแล้ว

จุดที่ ๓ ที่ใจ คนที่สร้างความตรึงที่กาย และวาจา แล้วก็หยุดเพียงเท่านั้น ไม่สร้างตรึงที่ใจต่อไปอีก เรียกว่ายังขาดที่จุดสำคัญ เพราะจิตใจเป็นนาย แต่กายวาจาเป็นบ่าว การกระทำและคำพูดจะดีหรือชั่วก็อยู่ที่เจ้านายผู้บงการ ถ้าจิตเป็นผู้ร้ายคิดทำลายได้ แม้แต่การที่ทำ คำที่พูดก็ร้ายตามด้วย ฉะนั้นจุดความตรึงสำคัญอยู่ที่ใจ ปัญหาต่อไปก็คือว่า ทำอย่างไรจึงจะสร้างความตรึงที่ใจได้?

ที่ว่าให้สร้างความตรึงที่ใจนั้น ก็แปลว่า จิตใจ

กับความดี มิใช่อันเดียวกันอยู่คนละส่วน ใจก็อยู่ส่วนใจ ดีก็อยู่ส่วนดี เราต้องการให้ใจเป็นความดี ก็ต้องเอาดีมาฝังไว้ที่ใจ จึงจะเป็นคนใจดี ถ้าปล่อยใจไปตามธรรมชาติ ไม่เอาดีมาฝังไว้ ใจของเราจะมีชั่วเกิดขึ้นเอง เปรียบเหมือนเนื้อนา ถ้าต้องการได้นาดี ก็ต้องเอาข้าวมาปลูก แต่ถ้าปล่อยนาไว้เฉย ๆ ข้าวไม่เกิดขึ้นเอง สิ่งที่เกิดเอาคือหญ้าอันหาประโยชน์มิได้ ใจถ้าจะให้มีดี ต้องปลูกคุณความดีเหมือนกัน ความดีที่จะปลูกฝังไว้ในจิตใจนั้น ก็คือ ศีลธรรม

ศีล เป็นเครื่องชำระล้างความไม่ดีชั้นหยาบเสียชั้นหนึ่งก่อน เสมือนการถากถางเนื้อที่ให้ปราศจากหญ้าเสียก่อนที่จะปลูกพืช ธรรม ก็คือคุณงามความดี ที่เป็นพืชควรปลูกฝังไว้ในจิตใจ ฉะนั้น ศีลกับธรรม ทั้ง ๒ จึงควรปลูกฝังให้มีคู่กันไป เช่น เมื่องดเว้นการเบียดเบียนสัตว์อื่นเป็นตัวศีล ก็ต้องปลูกฝัง ธรรมอันจะสนับสนุนการไม่เบียดเบียนสัตว์ เช่นเมตตา และ

ความโอบเอื้ออารีต่อสัตว์ เมื่องดเว้นการลักทรัพย์อันเป็นศีล ก็ปลูกฝัง ธรรมะ คือ การเสียสละทรัพย์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อเว้นการไม่ล่วงสิทธิของผู้อื่นก็ต้องมี ธรรมะ คือสันโดษ ยินดีแต่สิ่งที่อยู่ในสิทธิของตนเอง เมื่องดการพูดปด ก็ปลูกฝังธรรม คือการพูดแต่วาจาสัตย์ เมื่องดเว้นดื่มสุรา ก็บำเพ็ญคุณธรรม ความไม่ประมาทไว้ในจิตใจเสมอ การอบรมจิตใจให้มีศีลธรรมก็คือ อบรมคนให้มีทั้ง ศีล ทั้งธรรม ควบคู่กันไป การมีศีลธรรมจึงเป็นจุดสร้างความดีทางจิตใจโดยทั่วไป.

การปลูกฝังความดีทางจิตใจที่สูงกว่านั้น ก็คือหัดจิตไม่ให้โลภอยากได้ในทรัพย์สมบัติของผู้อื่น ไม่อาฆาตมาตร้ายใคร และให้มีความเห็นถูกตามทำนองคลองธรรม และทำจิตให้สงบระงับ อันเป็นทางแห่งศานติโดยแท้.

แต่อย่างไรก็ตาม ท่านที่มีดีอยู่แล้ว ทางกาย

ทางวาจา หรือทางใจก็ดี หรือที่จะสร้างดีต่อไปข้างหน้าก็ดี ถ้าหากมีดีอยู่ในตัวแล้ว ก็อย่าพึงนอนใจว่าดีจะอยู่กับท่านตลอดไป ดีจะอยู่ที่ใครก็ตาม ผู้นั้นจะต้องเป็นคนรักดี และรักษาความดีนั้นไว้เสมอ ดีจึงจะอยู่ด้วย ถ้าไม่รักษาหรือคอยเพิ่มเติมไว้ ดีจะลดลงและผลที่สุดจะกลายเป็นคนหมดดี การรักษาความดีนั้น พระพุทธเจ้าสอนให้ดูตัวอย่างเกลือที่รักษาความเค็มของตนไว้ โดยพระบาลีว่า รกฺเขยฺย อตฺตโน สาธุํ ลวณํ โลณตํ ยถา บุคคลพึงรักษาความดีของตนไว้ ให้เหมือนเกลือรักษาความเค็มฉะนั้น

คือธรรมดาของเกลือเมื่อยังเป็นก้อนเกลืออยู่ตราบใด ก็ยังมีความเค็มติดตัวอยู่ตราบนั้น เราลองเอาเกลือใส่ลงไปในของเปรี้ยว หรือของหวาน เกลือจะไม่ยอมคายความเค็ม แลดูดซึมเอาความเปรี้ยวหรือความหวาน ไปเป็นสมบัติของตัวเลย ยังคงความเค็มไว้ได้เสมอ แม้จะละลายตัวเองลงในสิ่งที่ตนผสมอยู่

ก็ใช้อำนาจความเค็มของตัวเปลี่ยนแปรคุณภาพของสิ่งนั้นให้มีรสไปข้างเค็ม ถึงไม่ได้หมดก็ยังทำให้กล่อยได้ฉันใด คนที่มีดีอยู่ในตัวเองก็ฉันนั้น คือไม่ว่าตัวจะตกอยู่ในสถานะเช่นใด แม้ที่สุดอยู่ในหมู่คนชั่วก็ตาม ย่อมไม่ยอมคายความดีของตัวออกแล้ว ดูดซึมเอาความชั่วของผู้อื่นมาไว้ที่กาย วาจาและใจ ยังคงเป็นคนดีอยู่ได้เสมอ เช่นคนที่มีความสุจริต เป็นสมบัติอยู่ แม้จะตกไปในหมู่ของคนทุจริต ก็ยังพยายามคงความสุจริตไว้ได้ ยิ่งกว่านั้นยังพยายามโน้มน้าวคนทุจริตนั้น ๆ ให้หันมาตามตน อย่างน้อยถึงไม่ได้หมดก็ให้เบาบางความทุจริตลงบ้าง

ท่านสาธุชนทั้งหลาย ล้วนหวังจะเป็นคนมีดีด้วยกันทุกคน แต่อย่าหยุดอยู่เพียงแค่ความหวัง เพราะเพียงความหวัง ไม่เคยทำให้ใครดีขึ้นมาได้ ต้องลงมือปฏิบัติในทันที ความมีดีในทาง ทรัพย์ สมบัติ ยศ ศักดิ์ ตระกูล นั้น ก็เป็นความดีอยู่ แต่ก็เป็น

ความดีเพียงชั้นนอก มีอันเสื่อมสลายไปได้ง่าย แต่ความดีที่ไม่รู้จักเสื่อมสูญ ความดีชั้นใน หมายถึงกายดี วาจาดี และใจดี กาย วาจา ใจ ทั้ง ๓ นี้ เป็นแหล่งเกิดของความดีที่แท้ และมีอยู่ทุกคนแล้ว ความดี เมื่อสร้างขึ้นแล้วมีอำนาจ มีเสน่ห์ให้คนรักใคร่เป็นอมตะ ที่เรียกว่า คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ และไม่ตายไปกับร่างกายด้วย ดังคำภาษิตสอนใจบทหนึ่งว่า

พฤษภกาสร อีกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เสน่งคง สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา ฯ

ร.พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร พระนคร
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. [illegible]

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหามกุฎราชวิทยาลัย
หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร
ถนนพระสุเมรุ จังหวัดพระนคร
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา
พ.ศ. ๒๔๙๘